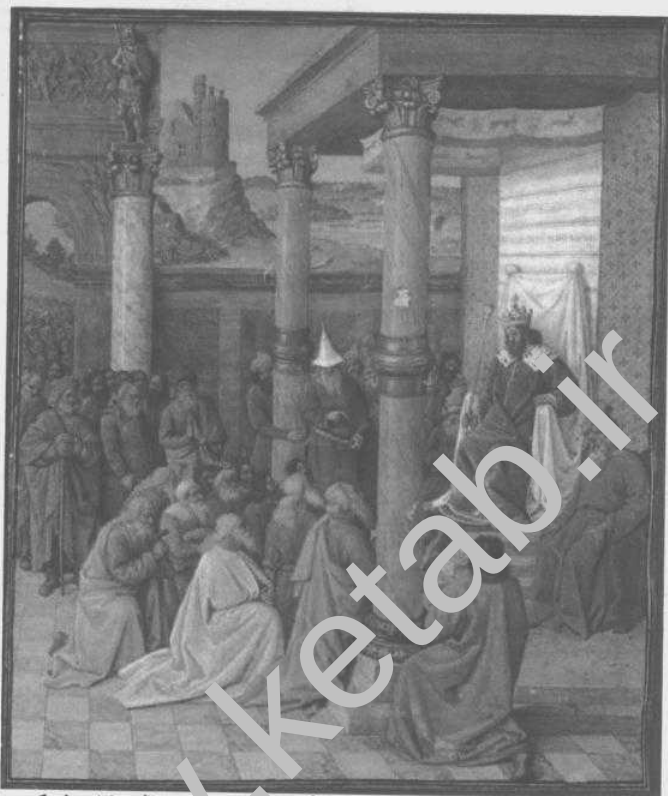

دولت هخامنشیان؛ کورش بزرگ

کرنش اسرای یهودیه در بابل در برابر کورش هخامنشی در ژان فوکه در ۱۴۷۰

نگاهی نو به تاریخ ایران (۱)

احمد شه وری

بنیاد تاریخ و فرهنگ ایران

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست نویسی
موضوع
موضوع
موضوع
شناسه افزه
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی لی

شبه‌وری، احمد، ۱۳۲۴-
دولت هخامنشیان؛ کوروش بزرگ/احمد شبه‌وری [به سفارش] بنیاد تاریخ و فرهنگ ایران.
تهران : احمد شبه‌وری، ۱۳۹۶.
۳۰۳ص. : مصور (رنگی).
نگاهی نو به تاریخ و فرهنگ ایران؛ ۶
۴۲۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۷۴۹-۰
فیبا
ایران -- تاریخ -- هخامنشیان، ۵۵۸ - ۳۳۰ ق. م.
کوروش هخامنشی، شاه ایران، ۵۲۹ ق. م.
: B. C ۳۳۰ -- ۵۵۸ Iran -- History -- Achaemenians,
بنیاد تاریخ و فرهنگ ایران
۱۳۹۶ ۹دش/۳۱۹DSF
۰۱۵/۹۵۵:
۴۹۰۷۵۸۰ :

شناسنامه کتاب

نام کتاب:
پدیدآورنده:
شابک:
تعداد صفحات:
صفحه بندی و طراحی جلد:
شمارگان:
ناشر:
چاپ:
محل نشر:
تلفن های پخش:
تلفکس:
قیمت:

دولت هخامنشیان؛ کوروش بزرگ
احمد شبه‌وری
۹۷۸-۶۰۰-۴۸۷۴۹-۰
۳۰۴
احمد شبه‌وری
۳۰۰
مؤلف
اول / ۱۳۹۶
تهران
۲۲۲۳۲۳۶۶ و ۸۵۱۵۴۱
۲۶۴۵۷۲۳۴
۴۲۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	سالشمار رویدادهای مرتبط با استقرار دولت هخامنشیان
۱۳	منابع مطالعاتی تاریخ ماد و هخامنشیان
۱۷	پیشگفتار
۱۹	مقدمه
۲۱	خلاصه تاریخ ایران از آغاز تا هخامنشیان
۲۵	زندگینامه کورش بزرگ
۴۹	مرگ کورش
۹۵	طغیان کورش علیه دولت مرکزی ماد
۱۰۳	دستیابی کورش به تاج و تخت
۱۱۷	تسخیر شرق ایران و غرب آسیای میانه و ایلام
۱۱۹	تسخیر لیدیه
۱۲۳	فتح بابل
۱۲۷	قلمرو
۱۳۷	خصائل فردی و شخصی کورش
۱۳۹	منشور کورش
۱۴۱	آنچه درباره کورش بزرگ گفته اند
۱۴۷	منتخبی از سخنان کورش بزرگ
۱۶۳	بزرگداشت کورش بزرگ در سراسر جهان
۱۶۵	دیگر داده ها
۱۷۷	یادداشت ها
۲۳۱	ضمائم
۲۵۳	منابع و مأخذ
۲۷۳	منبع شناسی
۲۹۱	نویسنده کتاب

پیشگفتار

تاریخ ایران قدمت ازلی دارد بخواست ایزد یکتا ابدی هم بماند، زیرا طرحهایی شیطانی برای تجزیه بازهم بیشتر آن دارند. می گویند در سال ۲۰۵۰ تعداد اعضای سازمان ملل متحد به ۵۰۰ کشور می رسد. پس بی تردید نقشه هایی برای تجزیه کشورها، از نوع نقشه ای که برای یوگسلاوی اجرا کردند برای دیگر مناطق هم، بویژه برای منطقه ما هم دارند. افسوس که نیست آن توجه و علاقمندی که بداند قرار است چه اتفاقاتی برای این منطقه مهم در آینده بیافتد.

تحت این شرایط آنچه ما ایرانیان را بهم متصل و یکپارچه نگه خواهد داشت ترجمه به زبان، تاریخ و فرهنگ مشترکی است که اقوام مختلفی که از دیرباز در آن خاسته از جهان زیسته اند با یکدیگر دارند. زبان و فرهنگی که باصطلاح من در آوردم و امروزی نیست واصلت دارد. این کمترین سه سال و شش ماه در کره جنوبی اقامت داشتم. آنهایی که با تاریخ این منطقه از آسیا آشنا هستند بخوبی می دانند که در آن بخش از جهان دوفرنهنگ متمایز شناخته شده از روزگار باستان تا به امروز مجرد داشته است: چین و ژاپن؛ و کره قرنهای جزئی از چین بوده منتها ساکنان امروزی آن بیشتر از مغولستان به این بخش از دنباله چین کوچ کرده اند؛ زبانشان تا ۱۰۰ سال پیش زبانی متمایزی از زبان چینی نبوده است تا اینکه فردی با نام «جونگ خط و زبان کره ای را اختراع می کند. اما امروز کره ایها با غروری و صفت ناسند از ۷۰۰۰ سال فرهنگ خود سخن می گویند و به زبانشان آنچنان علاقمندند که می گویند یکی از شیرین ترین زبانهای جهان است. حال شما تاریخ و فرهنگ ایران را این نو ملتها که کم هم نیستند مقایسه کنید و ببینید چگونه بوده که این فرهنگ توانسته است پس از این همه حمله خارجی و این همه سلطه بیگانه دوام بیاورد و خود را حفظ کند.

بعقیده این قلم آنچه به ما در سخت ترین شرایط سخت مقاومت را در برابر هجوم فرهنگی و نظامی دشمنان ما اعطا کرده است همین فرهنگ غنی و سرشار از آموزه و درس است. امروز هم که دنیا پراست از کید و مکر و فریب و حيله علیه ایران و ایرانیان، تنها راه رستگاری ما بالیدن به فرهنگ غنی و سرشار از دانش و انسانیت است.

امروز ما درست در شرایطی قرار داریم که فردوسی بزرگ در آن قرار داشت. آنچه فردوسی بزرگ در آن شرایط بحرانی انجام داد دست آزدن به رشته ارتباطی فرهنگ در جامعه بود و با بهره گیری از این خط ارتباطی بر ایرانیان نهیب زد که ای مردم ایران بهوش باشید که هستید و از کجا آمده اید، شما

انسانهایی آزاده هستید که همواره خدانشناس و یزدان پرست بوده اید، پس فریب یاهوهای شاهان غزنوی را که ظاهری دینمدار دارند ولی در باطن فاسد و تباه و قدرت پرست و مال اندوز و جاه طلب و بد اندیش و بد خواه هستید، مخورید. بر دین و ایمان راستین خود باقی باشید، خود را از لحاظ معنوی نیرومند سازید که بخواست خدا پیروز خواهید شد.

و اگر ما امروز هنوز با نام ایران بنام ایرانی شناخته می شویم و با یاد ایران زنده ایم، این موهبت را مدیون فردوسی بزرگ هستیم. آری آنچه ما امروز داریم بیش از هرکسی، پس از خدای بزرگ، مدیون فردوسی و دیگر پرچمداران نهضت ادبی و فرهنگی ایران هستیم که با درک صحیحی که از زمان خود داشتند تلاش کردند تا رشته های همبستگی را در میان ایرانیان محکم و استوار سازند. اگر جدت، تلاش و اهتمام فردوسی و حافظ و سعدی و نظامی نبود، امروز ما نیز بی تردید وضعیتی مشابه با وضعیت کشورهای چون مصر، الجزایر، تونس، لیبی، لبنان، فلسطین، سوریه و . . . را داشتیم؛ کشورهایی فاقد زبان و فرهنگ بومی خود.

احمد شه وری
۱۱ آبان ۱۳۹۶

مقدمه

هخامنشیان از میان پارسها برخاستند و پارسها بدون کمترین تردیدی از آریاییها بودند اما زمان ورود آنها به این قسمت از فلات ایران مشخص نیست. در یک پژوهش تاریخی ما اول بار در کتیبه های آشوری در زمان شلمانسر سوم، ۸۳۴ پ م، است که به نامی بر می خوریم که با احتمال زیاد مراد از آن قوم پارسی یا پارس بوده است؛ کلمه پارسواش^۱. برخی از تاریخ نویسان^۲ بر آن هستند که این مردم همانند مادها نخست در شمال شرقی فلات ایران و در اطراف دریاچه ارومیه ساکن شده اند و از آنجا رهسپار مناطق مرکزی فلات ایران شده و سرانجام خود را به پارس رسانده اند، اما در آغاز قدرت سیاسی و نظامی قابل توجهی نبودند. برخی از تاریخ نویسان حتی مدعی شده اند که ایلامیان این جمعیت آریایی را بزور وادار به کوچ جمعی از ایلام به انشان کرده اند؛ بواقع نوعی نفی بلد یا تبعید اجباری.

به هر حال، جگرنگ، اسکان گروهی قابل توجهی از آریایی ها که با مردم ایلام از نظر نژادی تفاوت معنادار داشته اند در انشان و فارس هرچه بوده باشد، این یک فکت تاریخی است که ایلامیان از هزاره سوم تا نیمه هزاره اول پ م در بخش غربی و جنوب غربی فلات ایران از اکباتان تا خوزستان حاکمیت مسلم و مسلط داشتند. اما از نیمه سده ششم پ م این پادشاهی بر اثر جنگ با همسایگان از جمله بابل دچار ضعفی مفرط گردید. در این دوران است که مادها و با قدری تأخیر پارسها، در مقیاسی وسیع جایگزین قدرت سیاسی و نظامی ایلام می گردند.

همانگونه که در بخش خلاصه تاریخ ایران خواهیم دید مادها از سده هفتم پ م به قدرت سیاسی و نظامی قابل ملاحظه ای تبدیل شدند و سیطره نفوذ خود را تا پارس گسترش دادند. در زمان هخامنشیه، پادشاه ماد، پارس از جمله سرزمینهای تابعه دولت ماد به شمار می رفت.

با رو به ضعف گذاشتن نفوذ و قدرت مادها در بخش جنوب غربی فلات ایران، اول بار چشپیش دوم به خوزستان کنونی که در آن زمان بخش جنوبی قلمرو مادها بشمار می آمد دست اندازی و تاختگاه آن انزان یا انشان را که در شرق شوشتر امروز و در کناره رودخانه کارون قرار داشته است، تسخیر می نماید و خود را از آن پس شاه انشان/انزان می نامد. از این زمان به بعد است که ما شاهد بسط قدرت و نفوذ خاندان هخامنشی در ایران و فراسوی مرزهای ایران مادی هستیم.

^۱ - با احتمال بسیار زیاد این اسم از نام پارسوماتش، ناحیه ای واقع در دامنه های جنوبی کوههای بختیاری، مشتق شده است.

^۲ - از جمله راولینسون.

هروئت پارسیان را مرکب از شش طایفه شهر و آبادی نشین و چهار طایفه چادر نشین دانسته است. شش طایفه اول را پاسارگادیها، رفیان، ماسیپان، پانتالیان، ژوسیان و کرمانیان و چهار طایفه دوم را داییها، مروها، دروپیکها و ساگارتیها دانسته است و افزوده که سه طایفه پاسارگادیان، رفیان و ماسیپان رهبری دیگر طایفه ها را داشته اند.

زنجیره شاهنشاهان هخامنشی ادامه زنجیره مادها در ایران است. کوروش بنیانگذار این زنجیره، بقولی که در صحت آن قدری شک و تردید است، نوه دختری آستیاگ آخرین پادشاه ماد است که بر پدر بزرگ خود می شورد و او را شکست می دهد ولی او را نمی کشد.

علت شورش کوروش بر پدر بزرگ، اگر اصل مطلب درست باشد- ممکن است بخاطر یک نقار خانگی بوده باشد تا جنون قدرت آنگونه که در بیشتر تغییر و تحول های سیاسی شاهدیم. زمانی که کوروش بدنیا نیامده بود، بر اساس داستانهای گته شاه، آستیاگ خواب می بیند که از شکم دخترش ماندانا*، همسر کمبوجیه، باز بشود. صحت این روایت که دختر آستیاگ همسر پدر کوروش- کمبوجیه- بوده باشد، درخت سویی/تاکی روییده که تمام امپراتوری او را فرا گرفته است. تعبیر خواب روشن است: نوه او بر او مسلط خواهد شد. از این رو ترتیبی می دهد که طفل را قبل از زاییدن و با بلافاصله بعد از آن، از بین ببرند. اما بحکم آنکه:

چراغی را که ایزد فروزد

هر آن سرخس وف/فوت کند ریشش بسوزد

برنامه آستیاگ هم عقیم می ماند و تنها مرید کوروش دامت و پدر زن می شود و همین کدورت به احتمال بسیار زیاد علت و سبب اصلی شورش کوروش علیه پدر بزرگ و غالب شدن بر او به سبب خیانت سرخس پناه ماد به آستیاگ و تاسیس زنجیره جدیدی از پادشاهان آریایی است که ۲۲۰ سال دوام می آورد.

کوروش بنیانگذار است و از بسیاری از نمایم مبرر تاریخ در همه جا او را ستوده و تمام جنبه های شخصیتی او را مثبت ارزیابی نمود است: برخورد با پدر بزرگ، برخورد با پادشاه لیدی، رفتار او با مردم بابل و یهودیان، همگی نشانگر شخصیت اصیل و استثنایی او است؛ هر چند که عمر زمامداری او کوتاه بوده و در جنگی با ماژاستها از بین می رود.